Opća deklaracija o ljudskim dužnostima

InterAction Council

Uvodne napomene

Globalizaciju svjetskog gospodarstva prate globalni problemi, a globalni problemi zahtijevaju globalna rješenja na temelju ideja, vrijednosti i normi, koje poštuju sve kulture i sva društva. Priznanje jednakih i neotuđivih prava svih ljudi zahtijeva utemeljenje u slobodi, pravednosti i miru – no jednako tako zahtijeva da se pravima i dužnostima pruži jednako značenje kako bismo sagradili etički temelj koji će omogućiti da svi muškarci i žene mogu miroljubivo živjeti u zajedništvu i ostvariti svoje potencijale.

Bolji socijalni poredak u nacionalnim i internacionalnim razmjerima ne možemo postići isključivo uz pomoć zakona, propisa i konvencija nego u tu svrhu trebamo svjetski etos.

Ljudska težnja za napretkom može se ostvariti samo na temelju zajedničkih vrijednosti i standarda koje će u svako vrijeme primjenjivati svi ljudi i sve institucije.

1998. slavimo 50-tu godišnjicu Opće deklaracije o ljudskim pravima koju su prihvatili Ujedinjeni narodi. Ta bi godišnjica predstavljala pogodan trenutak za prihvaćanje Opće deklaracije o ljudskim dužnostima koja Deklaraciju ljudskih prava nadopunjuje i osnažuje, a predstavljala bi i pomoć za izgradnju boljeg svijeta.

Sljedeći nacrt ljudskih dužnosti pokušava uspostaviti ravnotežu između slobode i odgovornosti, pa utjecati na zaokret mišljenja od slobode ravnodušnosti prema slobodi zauzetosti. Ako jedna jedina osoba ili vlada teži za najvećom mogućom slobodom, ali to čini na štetu drugih, onda će zbog toga patiti brojni ljudi. Ako ljudi teže za najvećom mogućom slobodom tako da iskorištavaju prirodne resurse zemlje, onda će zbog toga patiti buduće generacije.

Inicijativa za nacrt Opće deklaracije o ljudskim dužnostima ne predstavlja samo način uspostavljanja ravnoteže između slobode i odgovornosti nego i sredstvo pomirenja ideologija, religioznih uvjerenja i političkih nazora, za koje se u prošlosti smatralo da su protivnički. Podastrta Deklaracija upućuje na to da isključivo ustrajavanje na pravima može uzrokovati beskonačne rasprave i sukobe, da su i religijske skupine pri izvršenju svojih vlastitih prava dužne poštovati slobodu drugih. Osnovna bi pretpostavka trebala biti: Težiti za što je moguće većom slobodom, ali istodobno razvijati sveobuhvatni smisao za odgovornost što će opet omogućiti da raste sama sloboda.

InterAction Council od 1987. zaokupljen je time da postavi kamen temeljac za ljudske etičke standarde. No, njegov rad što se toga tiče počiva na mudrosti religijskih poglavara i mudraca iz svih stoljeća, koji su opominjali da sloboda bez preuzimanja odgovornosti može razoriti samu slobodu. Dakle, ako uspostavimo ravnotežu između prava i dužnosti, onda ćemo biti u stanju osnažiti slobodu i stvoriti bolji svijet.

InterAction Council preporučuje sljedeći nacrt Deklaracije Vašem propitivanju i Vašoj podršci.

Savezni kancelar a. d. **Helmut Schmidt**
Počasni predsjedatelj IAC-a

Rt. Hon. **Malcolm Fraser**
Predsjedatelj IAC-a

H. E. **Kiichi Miyazawa**
Član IAC-ovog izvršnog povjerenstva

Uvod

Zato što priznanje dostojanstva, koje je nastanjeno u svim članovima ljudske obitelji, i jednakih i neotuđivih prava predstavlja temelj slobode, pravednosti i mira u svijetu, a u sebe uključuje dužnosti ili odgovornosti („responsibilities”),

zato što ekskluzivno ustrajavanje na pravima uzrokuje sukobe, raskole i beskrajne rasprave, a zanemarivanje ljudskih dužnosti može dovesti do bezakonja i kaosa,

zato što vladavina prava i unapređivanje ljudskih prava ovise o spremnosti muškaraca i žena da postupaju pošteno,

zato što globalni problemi zahtijevaju globalna rješenja što možemo postići isključivo uz pomoć ideja, vrijednosti i normi koje poštuju sve kulture i sva društva,

zato što su svi ljudi, prema najboljem znanju i mogućnostima, odgovorni ne samo lokalno nego i globalno za podupiranje boljeg društvenog poretka,

zato što se ljudska težnja za napretkom i poboljšanjem može ostvariti samo na temelju usuglašenih vrijednosti i mjerila, koje će u svako vrijeme vrijediti za sve ljude i institucije,

zato Glavna skupština
Ujedinjenih naroda proglašava

Opću deklaraciju o ljudskim dužnostima

Ona treba predstavljati zajedničko mjerilo za sve narode i sve nacije kako bi svaki pojedinac i društvena ustanova, neprestano se prisjećajući Deklaracije, mogli pridonositi napretku društava i prosvjećivanju svih njihovih članova. Na taj način mi, narodi planeta Zemlje, obnavljamo i osnažujemo dužnosti, koje je već proglasila Opća deklaracija o ljudskim pravima: posvemašnje prihvaćanje dostojanstva svih ljudi, njihove neotuđive slobode i jednakosti i njihove uzajamne solidarnosti. O svijesti i prihvaćanju tih dužnosti trebamo poučavati po čitavom svijetu, podupirući njihovo unapređivanje.

Članak 1.

Neovisno o tome kojeg je spola, kojeg etničkog porijekla, kojeg socijalnog statusa, kojeg političkog uvjerenja, kojeg jezika, koje dobi, koje nacionalnosti ili koje religije, svaka je osoba dužna sa svim ljudima postupati ljudski.

Članak 2.

Nijedna osoba ne smije podupirati neljudsko ponašanje, bilo koje vrste; naprotiv, svi su ljudi dužni zalagati se za dostojanstvo i samopoštovanje svih drugih ljudi.

Članak 3.

Nijedna osoba, nijedna skupina ili organizacija, nijedna država, nijedna vojska ili policija, ne nalazi se s onu stranu dobra i zla. Svi su podvrgnuti moralnim mjerilima. Svaki je čovjek u svim okolnostima dužan pomagati dobro, a izbjegavati zlo.

Članak 4.

Svi su ljudi, kojima je darovan razum i savjest, dužni u duhu solidarnosti preuzeti odgovornost prema svakom i svima, obiteljima i zajednicama, rasama, nacijama i religijama: Ono što ne želiš da ne čine tebi, to i ti ne čini drugima.

Nenasilje i strahopoštovanje pred životom

Članak 5.

Svaka je osoba dužna poštovati život. Nitko nema pravo povrijediti, mučiti ili ubiti drugu ljudsku osobu. To ne isključuje pravo na opravdanu samoobranu pojedinaca i zajednica.

Članak 6.

Sporove između država, skupina ili pojedinaca treba rješavati bez nasilja. Nijedna vlada ne smije tolerirati genocidne ili terorističke čine ili u njima

sudjelovati, a uz to ne smije ni kao sredstvo za vođenje rata zlouporabljivati žene, djecu ili bilo koje druge civile. Svaki građanin i javni nositelj odgovornosti dužan je djelovati na miroljubiv i nenasilan način.

Članak 7.

Svaka je osoba beskrajno vrijedna i moramo je bezuvjetno štititi. Zaštitu zahtijevaju i životinje i prirodni okoliš. Zarad sadašnjih stanovnika i budućih generacija, svi su ljudi dužni štititi zrak, vodu i zemljište.

Pravednost i solidarnost

Članak 8.

Svaka je osoba dužna ponašati se neporočno, čestito i pošteno. Nijedna osoba ili skupina ne smije niti jednoj drugoj osobi ili skupini okradati njezin posjed ili ga samovoljno oduzeti.

Članak 9.

Svi su ljudi, kojima su darovana nužna sredstva, dužni poduzimati ozbiljne napore kako bismo pobijedili siromaštvo, neuhranjenost, neznanje i nejednakost. Posvuda u svijetu trebaju pomagati održiv razvoj kako bismo svim ljudima jamčili dostojanstvo, slobodu, sigurnost i pravednost.

Članak 10.

Svi su ljudi dužni razvijati svoje sposobnosti uz pomoć marljivosti i truda. Trebaju raspolagati jednakim pristupom obrazovanju i korisnom radu. Svatko treba pružati potporu potrebitim, zapostavljenim, osobama s poteškoćama u razvoju i žrtvama diskriminacije.

Članak 11.

Cjelokupni se posjed i svekoliko bogatstvo mora odgovorno upotrebljavati u skladu s pravednošću i razvojem čovječanstva. Gospodarska i politička

moć ne smije se koristiti kao sredstvo vladanja nego u službi gospodarske pravednosti i socijalnog ustroja.

Istinitost i tolerancija

Članak 12.

Svaki je čovjek dužan govoriti i djelovati istinoljubivo. Nitko, koliko god visoko pozicioniran ili moćan bio, ne smije lagati. Mora se poštovati pravo na privatnu sferu i na osobnu ili stručnu povjerljivost. Nitko nije dužan govoriti punu istinu svakome i u svako vrijeme.

Članak 13.

Nijedan političar, činovnik, vodeći gospodarstvenik, znanstvenik, pisac ili umjetnik, nije razriješen općih etičkih mjerila, a niti su to liječnici, pravnici i druga zvanja, koja u sebe uključuju posebne dužnosti prema klijentima. Etički kodeks, specifičan za neku profesiju, ili etički kodeks druge vrste treba odražavati prvenstvo općih mjerila, kao što su istinitost i poštenje.

Članak 14.

Sloboda medija da izvještava javnost i kritizira društvene ustanove kao i mjere vlade – što je ključno za pravedno društvo – mora se koristiti odgovorno i obazrivo. Sloboda medija sa sobom nosi posebnu odgovornost za točno i istinito izvješćivanje. Senzacijske vijesti, koje ponižavaju ljudsku osobu ili dostojanstvo, moraju se neprestano izbjegavati.

Članak 15.

Dok religijska sloboda mora biti zagarantirana, predstavnici religija su na poseban način dužni izbjegavati izjave o predrasudama i diskriminirajuće djelovanje upereno prema ljudima koji drugačije vjeruju. Mržnju, fanatizam ili vjerske ratove ne smiju niti poticati niti ozakonjivati; dapače, trebaju promicati toleranciju i uzajamno poštovanje među svim ljudima.

Uzajamno poštovanje i partnerstvo

Članak 16.

Svi muškarci i sve žene dužni su jedno drugome pokazivati poštovanje i razumijevanje u sklopu svog partnerstva. Nitko ne smije drugu osobu podvrgavati seksualnom iskorištavanju ili ovisnosti. Dapače, spolni partneri trebaju spoznati odgovornost za brigu oko dobrobiti drugoga.

Članak 17.

Brak zahtijeva – unatoč svim kulturnim i religioznim razlikama – ljubav, vjernost i opraštanje, pa za cilj treba imati jamčenje sigurnosti i uzajamne potpore.

Članak 18.

Razborito planiranje obitelji predstavlja odgovornost svih parova. Odnos između roditelja i djece treba odražavati uzajamnu ljubav, poštovanje, priznanje i brigu. Niti roditelji niti druge odrasle osobe ne smiju iskorištavati, zlouporabljivati i zlostavljati djecu.

Zaključak

Članak 19.

Nijedan propis iz ove deklaracije ne smije se tumačiti tako da iz njega za neku državu, neku skupinu ili neku osobu proistekne bilo kakvo pravo na vršenje djelatnosti ili poduzimanje čina koji će biti usmjereni prema uništenju dužnosti, prava i sloboda koje su spomenute u ovoj deklaraciji i Općoj deklaraciji o ljudskim pravima iz 1948.